

Alkotmányjogi panasz bírói döntéssel szemben.

(2012.03.23.)

Adóügyekben gyakran volt APEH-jogász bírók ítékeznek. Más bírók egyáltalán nem értenek az adóügyekhez. Ezt úgy hidalják át, hogy kritika nélkül elfogadják az adóhatóság álláspontját, de mereven elzárkóznak az okleveles adószakértő szaktudásától. Ezen a kialakult helyzeten változtathat az Alkotmánybíróság új jogosítványa. Az alkotmányjogi panasz érdemi ellensúlyt jelenthet a részrehajló bírói és az önkényes adóhatósági gyakorlattal szemben. Érdemben lehet fellépni a jogszabályokkal ellentétes a köznapi értelmezésen alapuló adóhatósági kitalációk (készpénz egyenleg-módszer, üzletszerűség köznapi értelmezése, áfa levonási jog korlátozása, ...) legalizálásával szemben.

Miközben az Alkotmánybíróság jogköre jelentősen szűkült, van egy terület, amelyen bővült az Alkotmánybíróság jogköre. Az Alkotmánybíróság régóta kérte a jogalkotótól, hogy bírói ítéleteket összevethessen az Alkotmánnyal és szükség esetén megsemmisíthesse azokat. Eddig azért fordulhattunk az Alkotmánybírósághoz, mert azt vélelmeztük, hogy egy jogszabály ellentétes az Alkotmánnyal (Alaptörvénnyel). 2012. január 1. óta a bírósági ítélettel szemben eseti ügyben, személyes érintettség esetén alkotmányjogi panaszt nyújthatunk be. Ez az új intézmény fordulatot jelenthet az adóügyi perekben. Alapjogi sérelemre hivatkozással lehet megtámadni a bírói ítéletet. Az egyik ilyen alapjog a jogorvoslathoz fűződő jog.

„A bíróság egyedi jogvitát eldöntő határozata mögött mindig az a vélelem húzódik meg, hogy az formailag egy egyedi döntésen – jogszabályon – alapul és tartalmilag annak meg is felel. Ha bebizonyosodik, hogy a döntés – a bírói határozat (ítélet vagy végzés) – nem felel meg a jogszabályoknak, ez azt jelenti, hogy a bírói hatalom túllépte a hatalommegosztásnak az Alkotmány által konstituált rendjét és – a magyar Alkotmány által lehetővé nem tett módon – közvetetten bár, mégis bizonyos értelemben az előzetes döntés: a jogszabály megalkotására jogosult hatalmi ág funkciójának gyakorlása területére tévedt.” [38/1993 (VI.11.) AB határozat]

A bírósági ítéletek gyakran kritika nélküli védőbeszéd az adóhatóság által kialakított módszertanok mellett. Idézzünk az Alkotmánybíróság véleményeiből az APEH (NAV) módszertanokról, állásfoglalásokról:

„Ezen szakmai vélemények nem minősülnek jogszabálynak, az állami irányítás egyéb jogi eszközének, ezért alkalmazásuk az ügyfelekre és a bíróságokra nézve nem kötelező.”

Az Alkotmány Bíróság 23/2007. (IV. 19.) AB. Határozatában többek között kifejti:

” Az Alkotmánybíróság a tájékoztató vizsgálata során, újból elvi élel mutat rá arra, hogy az indítvánnyal támadott és hasonló minisztériumi, egyéb központi állami

szervektől származó, jogi iránymutatást tartalmazó leiratok, körlevelek, iránymutatások, útmutatók, állásfoglalások és egyéb informális jogértelmezések, amelyek nem a Jat. garanciális szabályainak betartásával kerülnek kibocsátásra, sértik az Alkotmány 2.§ (1) bekezdésében deklarált jogállamiság alkotmányos követelményét. Jobbizonytalanságot teremtenek, kiszámíthatatlanná teszik a jogalanyok, a jogalkalmazók szervek magatartását. Bár a bennük foglalt jogértelmezésnek jogalkalmazási szempontnak semmiféle jogi ereje, kötelező tartalma nincs, miután az államigazgatás központi szervei bocsátják ki, alkalmasak arra, hogy a címzetteket megtévesszék, és a címzettek kötelező előírásként kövessék azokat. [...] A törvényben foglalt garanciális szabályok be nem tartásával alkotott ilyen iránymutatások, könnyen válhatnak a jogi szabályozást pótló, a jogszabályok érvényesülését lerontó irányítási eszközökké, és ez a jogállamiság követelményével összeegyeztethetetlen.”

A bíróság ítéletének indoklása gyakran nem ad számot arról, hogy döntése milyen bizonyítékokon, mely jogszabályokon alapul. Ilyen indoklások találhatóak az ítéletekben: „*az adóhatóság nincs kötve a törvényben foglaltakhoz*”, „*nyilvánvalóan az adóhatóságnak van igaza*”, „*az adóhatóság álláspontja felel meg a józanésznek és a közjónak*”, stb. Ezek a megállapítások nem biztos, hogy nem verik ki a biztosítékot az alkotmánybíráknál. Ők ugyanis a bírói indoklást összevetik az Alaptörvény rendelkezéseivel.

Alapvetés R) cikk

(2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.

T) cikk

(1) Általánosan kötelező magatartási szabályt az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg.

Az Alaptörvény szerint nincs helye köznapi értelmezésen alapuló megállapításoknak, különösen nem úgy, hogy az adóhatóság mondja meg, mit tekint köznapi értelmezésnek.

Az Alkotmányjogi panasz keretében az Alkotmánybíróság nem az ügy érdemében dönt, hanem azt vizsgálja, hogy a bírósági ítélet nincs-e ellentétben az Alaptörvény alapjogi rendelkezéseivel. Az alkotmányjogi panasz ügyvédi képviselőhöz kötött. Az ügyvéd csak a formai kapocs az adózó és az Alkotmánybíróság között. Adóügyben egy jó beadvány elkészítéséhez, a tartalommal megtöltéshez nélkülözhetetlen az okleveles adószakértő speciális felkészültségének igénybe vétele. Az alkotmányjogi panasz a jogerős bírói döntéssel szemben már benyújtható, akár párhuzamosan a

Kúriához benyújtott felülvizsgálati kérelemmel. Mindkettő benyújtására 60 napos jogvesztő határidő áll rendelkezésre. A bíróság ítéletét egy 5 Alkotmánybíróból álló tanács bírálja el, hasonlóan az egyéb Alkotmánybíróági beadványokhoz. Az Alkotmánybíróság – ellentétben a bírósági keresettel – nincs szigorúan kötve az indítványban foglaltakhoz. Az ügy előre haladása az Alkotmánybíróság honlapján folyamatosan nyomon követhető.

Én már számos esetben támadtam az adóhatóság önkényes joggyakorlatát. Különösen a vagyonosodási vizsgálatok „készpénz-egyenleg” módszertana és az aukciós portálokon végzett ingó értékesítés üzletszerűségének megítélése témákban. Mint már írtam róla, a Fővárosi Törvényszék egyik bírója, dr. Kopinja Mária bírónő, (volt APEH jogász), az Alaptörvény 28. cikkére hivatkozva utasította el a felperes keresetét. Ez az ügy szinte kiabál az Alkotmánybíróság új jogintézménye, az alkotmányjogi panasz után. Éltünk is a lehetőséggel. A Kúriához benyújtott felülvizsgálati kérelemmel egyidejűleg benyújtottuk az alkotmányjogi panaszt is. Érdeklődéssel várjuk ezt az „utolsó szalmaszálat”, ami még visszaadhatja a jogállamba, jogorvoslatba vetett hitet. Jelenleg ugyanis első fokon a NAV dönt. A fellebbezést a NAV bírálja el, a bíróságon volt NAV jogász vagy „NAV barát” bírók döntenek elképesztően színvonalatlan indoklással. Közben az adóhatósággal szemben egy erős költségvetési elvárás van. Jelenleg a NAV „bírság-gyárként” és nem szolgáltató adóhatóságként működik. A NAV csak úgy tudja teljesíteni a véleményem szerint túlzott bevételi elvárást, hogy félreteszi a hatályos jogszabályokat és köznapi értelemben meghatározott fogalmak alapján állapít meg adóhiányt. Egyik ilyen „gyöngyszem” az áfa alanyiság fogalmának NAV-féle értelmezése: adószám nélkül is adóalany a magánszemély, ha fizetendő áfáról van szó, de nem adóalany, ha visszaigényelhető áfáról van szó. Csakhogy az áfa törvény ilyen önkényes megkülönböztetést nem tartalmaz. Lassan eljutunk oda, hogy az adóhatóság csak két esetben fog adóhiányt megállapítani: ha az adózónak van sapkája azért, ha nincs sapkája akkor meg azért. NAV jelige: „jogszabályok kíméljenek”.

Angyal József okleveles adószakértő